

Teatre: aquí i ara

Una proposta didàctica de teatre i llengua oral
per a ESO i Batxillerat

Orientacions per al professorat

Albert Mestres Emilió

Eva Ortega Puig

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Teatre aquí i ara. Una proposta didàctica de teatre i llengua oral per a ESO i Batxillerat

Orientacions per al professorat

Servei de Suports i Recursos Lingüístics
Subdirecció General de Llengües
Departament d'Educació

Albert Mestres Emilió

Eva Ortega Puig

Novembre 2023

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

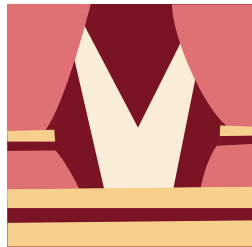
Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons](#). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

[Aquí](#) podeu consultar la llicència completa.

Índex

1.	La creació teatral com a instrument pedagògic	4
	Preliminar	4
	Descripció general	4
	Encàrrec a l'alumnat	5
	Ràtio	5
	Gènere al qual pertany i interdisciplinarietat	5
2.	Bloc 1: Improvisem	6
	2.1. Presentació de la tasca.....	6
	2.2. Objectius de la tasca	6
	2.3. Observació i reflexió.....	6
	2.4. Activitats.....	7
3.	Tasca 1: creació de la dramatúrgia	19
	3.1. Improvisació 1	20
	3.2. Improvisació 2	21
	3.3. Improvisació 3	22
	3.4. Improvisació 4	23
	3.5. Improvisació 5	23
4.	Bloc 2: Fem l'obra de teatre	26
	4.1. Presentació de la tasca.....	26
	4.2. Objectius de la tasca	26
	4.3. Observació i reflexió.....	26
5.	Aprofundim en la interpretació i direcció de les escenes	28
	5.1. Anàlisi de text.....	28
	5.2. Parlem en grammelot	30
	5.3. Caminem el text	31
	5.4. Dibuixem cada paraula.....	32
	5.5. Variacions de l'escena	33

6.	Exercicis transversals d'escalfament	35
7.	Tasca 2: representació teatral	37
7.1.	Fixar l'escena	37
7.2.	Decidir l'escenografia	38
7.3.	Decidir el vestuari	39
7.4.	Assajar	39
7.5.	Invitacions	40
7.6.	El dia de la representació teatral	40
7.7.	Observació i reflexió.....	40

1. La creació teatral com a instrument pedagògic

Preliminar

Teatre: aquí i ara és una activitat que vol fomentar l'oralitat, l'adquisició de registres orals i la confiança en l'acte de parla en públic.

El teatre és una de les branques artístiques més completes de cara a impulsar el creixement de les persones en edat d'aprenentatge escolar perquè implica totes les disciplines artístiques: la literatura, la performance, l'oralitat, la plàstica, l'organització de l'espai i la música.

D'altra banda, la improvisació com a metodologia de creació impulsa la iniciativa individual al mateix temps que afavoreix l'escolta dels altres.

Per fomentar l'oralitat el teatre és una eina fonamental ja que comporta la implicació del cos i l'emissió verbal sense haver-se de posar a prova davant de la resta, atès que el que es diu ja està donat o pactat i que no es parla directament als que escolten sinó a través d'una ficció que se'n diu quarta paret. L'actor s'expressa però no compromet el seu àmbit privat.

Descripció general

La proposta didàctica “Teatre: aquí i ara” consisteix a muntar una representació teatral amb tot el grup classe a partir d'escenes escrites per ells mateixos. Es divideix en dos blocs:

- “Bloc 1: improvisem”, on es tracta d'aproximar els alumnes al llenguatge teatral a través d'unes activitats que els conviden a visionar dues escenes de codis teatrals diferents, a llegir escenes teatrals en veu alta, a esbrinar quines són les característiques d'un text teatral, a pensar en termes d'espai, acció i personatges, fins que la tasca culmina amb unes improvisacions d'on sortiran les escenes que conformaran l'obra teatral que representaran l'últim dia.
- “Bloc 2: Fem l'obra de teatre”, En aquest bloc, els alumnes exploraran el text que ha escrit des del cos, la imaginació, l'expressivitat de la veu, la comunicació amb els altres companys i companyes i amb el públic. La tasca consisteix a muntar l'obra de teatre, mitjançant un procés creatiu que passa per la presa de decisions sobre els elements d'una posada en escena i pels passos que cal seguir per posar dempeus un text i presentar-lo davant d'un públic.

La proposta està pensada per a tot el grup classe, amb la majoria de les activitats per ser realitzades en grups de 4, que és tal com faran les improvisacions de la tasca 1 d'on sortirà la dramàtúrgia final. En aquest sentit, potser seria convenient que l'activitat 2.4 del bloc 1 on creen una minidramatúrgia a partir d'una imatge, ja es faci amb el grup amb qui treballaran les improvisacions (que, de fet, és el següent pas). L'activitat 2.1 del bloc 1 és similar, però està pensada com una introducció a la matèria que vindrà.

Encàrrec als alumnes:

- Fer les activitats del bloc 1.
- Fer les improvisacions de la tasca 1.
- A partir d'aquestes improvisacions, cada grup de 4 escriu una escena.
- Explorar cada escena des de l'expressivitat del cos i de la veu.
- Fixar l'escena.
- Decidir escenografia i vestuari.
- Assajar.
- Actuar el dia de la representació davant de públic.

Ràtio

Per tal de dur a terme la proposta és convenient que la ràtio no superi els 15 alumnes per docent.

Gènere al qual pertany i interdisciplinarietat

En aquesta proposta hi ha treball de llengua escrita i de llengua oral. S'emmarca dins l'àrea de llengua catalana, o en un "treball per projectes" ja que el grau d'interdisciplinarietat és elevat: català, plàstica, educació física, filosofia, educació en valors.

Hi ha un tractament divers de l'oralitat, entesa en tots els seus vessants: la comunicació d'emocions, tant des de l'autoconeixement com del reconeixement de l'altre, la comunicació davant d'un públic, la comunicació no verbal a través del cos, la comunicació d'idees en forma de debats, la presa de decisions en grup sobre el projecte en comú.

2. Bloc 1: Improvisem

2.1. Presentació de la tasca

Aquesta tasca consisteix a crear la dramaturgia que després representarem. La dramaturgia és l'estructura de l'espectacle, i es construeix amb els diàlegs dels personatges, les accions que fan, l'ordre i la seqüència de les accions, els elements de la posada en escena com ara canvis d'espai, de vestuari, de context visual, etc.

Tot plegat sortirà dels exercicis d'improvisació que fareu en grups de quatre. De cada grup, en sortirà una escena, que, ajuntada amb la dels altres grups, crearà un espectacle.

2.2. Objectius de la tasca

- Descobrir de quins temes teniu ganes de parlar entre vosaltres; temes que us plantegen dubtes i conflictes, que tenen cares diverses i que obren infinitat d'opinions, que no us deixen indiferents i que tindríeu les ganes d'expressar i compartir davant d'un públic.
- Viure en primera persona el que és improvisar. Si abans hem dit que el teatre és un art que es comparteix en l'aquí i en l'ara entre públic i escenari, l'actor també el construeix així: cada passa, cada paraula, cada reacció davant el que li digui o faci el seu company d'escena. Amb les improvisacions sentireu l'adrenalina i el joc que comporta l'ofici d'actuar.
- Convertir unes improvisacions en un espectacle. Generar material, seleccionar-lo i després, ordenar-lo a fi de donar-hi una forma final. El pas següent serà representar-lo, però això ja ho veurem més endavant en la propera tasca .

2.3. Observació i reflexió

Malgrat que en l'art no hi ha ni correcte ni incorrecte, no existeix l'error, és important compartir la recerca i creació personals i saber què comunica i què genera en els altres perquè al cap i a la fi hem creat una escena per això mateix, expressar-nos.

Dividiu la classe en grups de quatre. Però abans, heu de decidir entre tots de quin tema us agradaria que tractés l'espectacle (les xarxes socials, el *bullying*, l'amor, la Covid-19, la família, etc.).

Cadascun d'aquests grups generarà tantes improvisacions com li semblin necessàries, però no tots quatre membres del grup alhora. Un o dos membres del grup es quedaran a fora a cada improvisació a fi de poder tenir una visió externa i apuntar en una llibreta el que funciona i el que no funciona.

Finalment, quan tingueu una escena més o menys completa, la presentareu davant la resta de grups. La valoració és que el grup que està a l'escenari fa les preguntes escrites a continuació i que també trobareu al punt 3.5 (pàg. 23) en la descripció de la tasca. Aquestes preguntes es debaten en veu alta i, com a punt final, cada grup refarà l'escena segons el que s'hagi posat en comú durant els retorns.

- a) Què passa a l'escena? Breu sinopsi.
- b) Com descriuríeu els personatges?
- c) Per què els personatges actuen com actuen? Què senten?
- d) Com us heu sentit presenciant l'escena? Quines sensacions físiques us ha generat?
- e) Pel que fa al discurs (d'idees), què expressa l'escena?
- f) Hi ha alguna cosa que canviaríeu? Les accions que fan els personatges, algunes rèpliques, l'ordre d'alguns elements...

2.4. Activitats

2.4.1. Visionar una escena

Us proposem un parell d'escenes teatrals perquè les mireu i després respongueu unes preguntes. Veureu que les dues escenes són molt diferents en la manera en què ens interpel·len, de parlar amb nosaltres però totes dues són teatre.

➤ [Agost, de Tracy Lets](#)

Agost és un drama familiar del dramaturg de Chicago Tracy Lets estrenada fa no gaires anys al Teatre Nacional de Catalunya en què durant el desenvolupament de l'acció van sortint els drapets bruts de la família Weston. L'obra presenta la ficció com si fos una realitat, com si els espectadors tinguéssim accés per una finestra secreta a l'interior de la casa d'aquesta família. D'això se'n diu teatre realista.

➤ [Les Rois Fainéants, de Cia. Cocotte](#)

Les Rois Fainéants, un espectacle creat sense text previ, se situa en una fàbrica. Després de quatre generacions els treballadors lluiten per sobreviure resignats a la monotonia de la feina, l'avorriment i la manca de canvi en la seva vida

quotidiana. L'arribada d'una carta inesperada trenca les seves vides i la peça retrata els últims moments d'aquesta fàbrica tan peculiar abans del cataclisme final. L'obra ens fa pensar en els dibuixos animats, els pallassos, els mims, perquè fa servir un llenguatge que no busca reproduir la realitat de cada dia. Se'n diu teatre no realista.

Per parelles, analitzeu:

- **L'espai:** On passa? Quins elements escenogràfics hi ha? De quins materials estan fets? Hi ha molts o pocs elements? Com estan col·locats a l'espai? Hi ha música?
- **Les accions:** Què hi passa? Què fan els personatges?
- **Els personatges:** Quins personatges hi surten? Com els descriuríeu? Com es relacionen amb els altres personatges? I amb l'espai?

2.4.2. Representar un diàleg amb el paper a la mà

- a) Llegiu aquest diàleg en veu alta.

El pare no ve a sopar

BERTA: Paula, apaga el mòbil.

PAULA: Mama...

BERTA: A taula no hi ha pantalles.

PAULA: Però mama...

BERTA: És hora de menjar.

PAULA: I el Pol...?

BERTA: Pol, que no menges?

POL: No esperem el papa?

PAULA: El Pol té el mòbil...

BERTA: Avui el papa no ve a sopar.

PAULA: ... a les cuixes!

POL: Paula! Per què no ve a sopar?

BERTA: Pol, el mòbil apagat.

POL: Me les pagaràs, filla de...

BERTA: Pol! No us agrada el gaspatxo?

POL i PAULA: BUÀ! NOOO!

BERTA: Doncs us aguanteu. A menjar. Paula, si no deixes el mòbil, te'l confisco.

PAULA: Mama...

BERTA: Paula, demà sense mòbil!

PAULA: Jod...

BERTA: PAULA!

PAULA: Mama!

BERTA: Mengeu!

Silenci.

PAULA: Mama...

BERTA: Mmmh?

PAULA: ... per què no ve a sopar avui el papa?

POL: Per no haver d'aguantar-te.

BERTA: Pol! Haureu d'acostumar-vos-hi.

PAULA: Però per què?

Sona el timbre de la porta.

BERTA: Qui pot ser?

POL: El papa?

BERTA: No, ja us he dit que el papa no ve a sopar avui.

PAULA: A més a més el papa té claus.

Torna a sonar el timbre de la porta.

BERTA: Ves a obrir, Paula.

PAULA: Jo?

BERTA: Sí, tu. Què passa?

PAULA: Mama...

BERTA: Pol, vols anar-hi tu?

POL: No.

BERTA: Doncs hi vaig jo.

- b) Feu grups de quatre i assageu el diàleg. No importa si el llegiu amb el paper a la mà. Tres de cada grup feu d'actors i un pensa com heu de dir les coses, des d'on, amb quina intenció, com sou cada personatge.

Fixeu-vos que el diàleg no ens explica qui són els personatges, on són i quin moment del dia és però ho deduïm fàcilment del diàleg. Heu de pensar com us disposeu en l'espai.

El diàleg no és en ell mateix gaire interessant perquè representa una situació quotidiana, semblant a la que segur que molts de vosaltres heu viscut, però crea uns conflictes entre els personatges, s'insinua un nou conflicte amb l'absència del pare i es crea una expectativa immediata amb el personatge que truca a la porta i que no sabem qui és.

- c) Penseu entre els quatre a cada grup qui pot ser aquest personatge i feu-lo aparèixer al final del diàleg. Escriviu, doncs, l'escena que vindria a continuació.
- d) Finalment, representeu davant dels altres grups tots els diàlegs, amb les escenes finals incloses, amb el paper a la mà. Aquesta vegada els quatre membres del grup fareu d'actors i actrius. Actuar amb el text a la mà amb mínimes indicacions d'espai, personatge, intenció, gestos, etc., se'n diu "lectura dramatitzada".

2.4.3. Crear un espai

Imagineu que l'aula és una sala de teatre. Els espectadors no necessitem que l'espai teatral descrigui exactament l'espai que la ficció teatral ens proposa. Hi ha molt de lloc per a la imaginació. Amb alguns elements significatius que permetin a l'espectador construir l'espai de ficció n'hi ha prou. Per exemple, ja haureu pogut comprovar que per posar en escena en una lectura dramatitzada el diàleg anterior no cal que reproduïu el menjador de casa vostra. Amb una taula i tres cadires (o quatre, si volem marcar l'absència del pare) i potser una porta, que pot ser la de l'aula, en tenim prou.

En canvi, és important prendre algunes decisions que marcaran molt com arribarà aquest diàleg als espectadors. Normalment optarem per la disposició convencional del teatre, que és la que separa més la ficció teatral de l'espectador, amb un espai al fons per a la representació i les cadires davant per als espectadors. D'aquesta disposició de l'espai se'n diu "teatre a la italiana".

Però podem situar l'acció al mig de l'espai, o sigui, al mig de l'aula, i posar cadires per als espectadors a banda i banda. Si ho fem així, els espectadors sentirán que ells dibuixen l'espai, i alhora que veuran la representació veuran els altres espectadors mirant la representació. Això farà que els actors se sentin molt a prop dels espectadors, sense barreres. Si l'espai se situa al centre i les cadires per als

espectadors al voltant dels quatre costats de l'espai de ficció, això que acabem de dir s'accentuarà de tal manera que canviarà del tot el que es comunica.

Per crear un espai teatral és molt important la llum. A l'aula no teniu el dispositiu de focus de què disposa una sala de teatre, que "teatralitza" immediatament qualsevol espai, però sí que deveu tenir finestres amb persianes o cortines, llums generals i potser alguna de puntual i, en tot cas, podeu fer servir cartons o cartolines per fer reserves de llum. Amb la llanterna del mòbil es poden fer moltes coses, com il·luminar parts del cos o punts específics de l'espai.

a) Feu grups de quatre i imagineu un espai per a l'inici de l'escena següent¹:

Temps: actual.

Espai: una granja escola de la Generalitat on el jove PAU (setze anys) ha estat internat per complir-hi un mes de "serveis" a la comunitat en contacte amb la natura, sense mòbil, ordinador, tauleta ni cap enginy tecnològic d'aquestes característiques.

Durant un descans, monologa i ens fa sentir una part de la seva ràbia i els seus pensaments.

PAU: No hi ha dret.
No n'hi ha.
Per què no vaig poder
elegir els meus pares?
Sobretot ell,
El meu pare.
Jo hauria preferit
Mark Zuckerberg.
Zuckerberg és millor,
molt millor fins i tot
que Steve Jobs.
No entenc per què
fan pel·lícules de Jobs.
Perquè ja és mort?

¹ Extret de «Mobil my world» de Manuel Molins, a *Teatre de secundària*, Off Cartell, 24, Barcelona, Rema12, 2016.

Els encanten els cadàvers,
ho diu la meva professora
i jo hi estic d'acord: té raó,
els encanten els cadàvers
i controlar-ho tot.
Doncs quan mori Zuckerberg
ompliran tots els cinemes
i les televisions
perquè Zuckerberg és més
jove i més alegre.
Millor, molt millor,
però ells que no,
que no, no i no, que no.
I encara diuen que sóc jo,
sí, jo, que sóc jo,
qui no ho entén
ni ho vol entendre.
Però és mentida,
tot mentides
que pago jo com sempre:
Són ells, ells,
que no em volen entendre:
Merda, merda, merda.

b) O bé per a aquest²:

Sala negra, gran, fosca. S'obren els llums i descobrim al mig un banc. Hi ha el DUSTIN i l'ANT asseguts. Miren a públic, distrets. Fa molta estona que esperen alguna cosa. Al cap d'uns instants sona "I'm so excited" de Pointer Sisters. El DUSTIN i l'ANT creuen mirades. Després, alhora, miren al sostre, esquerra i dreta, buscant l'origen del so. Tornen la mirada cap endavant. Amb el cos comencen a seguir el ritme quasi imperceptiblement. Creuen mirades i s'aturen. Pausa. Sense voler tornen a començar a moure's al ritme de la música. Taral·legen, distrets. Cada cop ballen més exageradament. De sobte la música s'atura. Busquen amb la mirada l'origen del so. No el troben. El DUSTIN treu el mòbil i el desbloqueja. L'apaga i se'l guarda a la butxaca.

DUSTIN: No em funciona el mòbil.

L'ANT treu el mòbil i el desbloqueja. L'apaga i se'l guarda a la butxaca.

ANT: A mi tampoc.

Pausa.

DUSTIN: Creus que hi haurà alguna càmera oculta?

ANT: No.

DUSTIN. Potser m'estan gravant.

ANT: Seria il·legal.

DUSTIN: Vols dir?

ANT: Jo no he donat cap permís perquè em gravin.

DUSTIN: Però tu m'havies d'esperar a fora. No hauries d'estar aquí.

ANT: I on és la càmera?

DUSTIN, *dirigint un gest al públic*: Allà.

ANT: Allà?

DUSTIN: Sí.

ANT: Per què?

DUSTIN: Està claríssim. Fixa't en la distribució de l'espai. Un banc al mig mirant a una paret negra. Saben que els aspirants seiem al banc, i no crec que ens vulguin veure ni el clatell ni de costat. Ha de ser allà.

ANT: Jo pensava que això només era una sala d'espera.

² Extret de «Càstigs» d'Esteve Mulero, a *Teatre de secundària*, Off Cartell, 24, Barcelona, Rema12, 2016.

DUSTIN: Jo no he vist cap registre ni cap altra porta. No, crec que estem al lloc de la prova.

ANT: Potser.

DUSTIN: Portem una bona estona i ningú no ens ha dit res, oi? Crec que ja m'estan observant...

ANT: Doncs dispara.

DUSTIN: Vols dir?

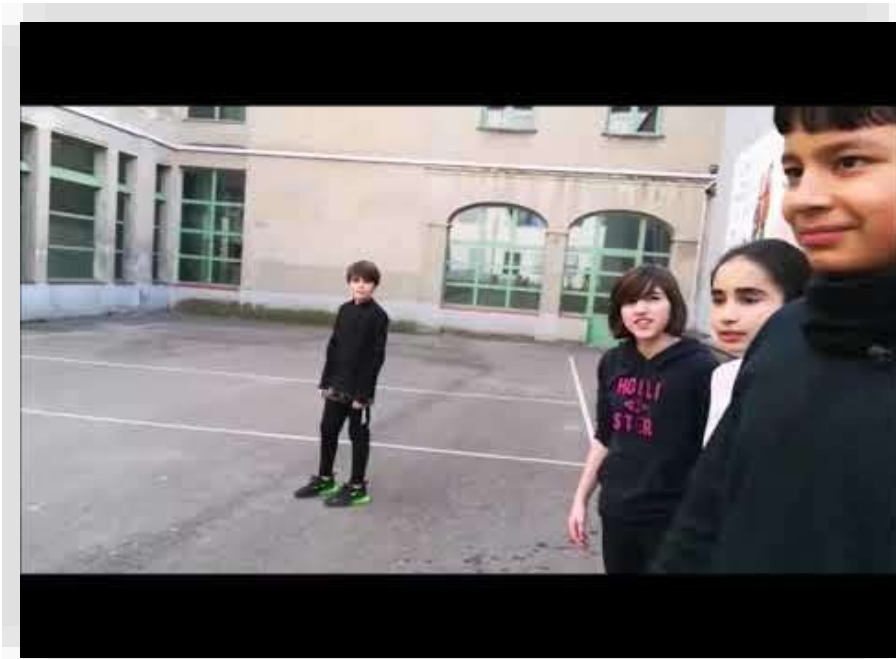
ANT: Acaba-ho ràpid i després convida'm a menjar alguna cosa.

El DUSTIN s'aixeca i avança un pas cap al públic. S'escura la gola.

DUSTIN, a l'ANT: Espero no fer el ridícul... (Al públic:) Bé, hola, em dic Dustin. Per presentar-me m'agradaria explicar una mica com era quan era un nen. És... crec que il·lustra bé el meu caràcter. De petit els meus pares tenien un prestatge de llibres prohibit, el més alt de la casa. Evidentment, quan no hi eren jo buscava mil maneres d'enfilar-me per poder aconseguir el saber ocult, per tastar la poma prohibida. Allà hi havia llibres eròtics. L'únic que em sonava d'alguna cosa era el Kama Sutra, així que sempre era el que acabava agafant. Al principi m'excitava moltíssim, més per saber que llegia el Kama Sutra que per veure imatges sexuals de sultans hindús. Al pati de l'escola em vaig tornar el puto amo.

- c) Feu grups de quatre i creeu un espai. Porteu objectes de casa, aprofiteu mobiliari de l'escola, el que considereu oportú per construir un espai escènic. Després, la resta de grup classe observarà l'espai i fareu una pluja d'idees conjunta:
- Quin espai és?
 - Quins personatges podrien habitar aquest espai?
 - Què hi passaria?
 - Època i lloc geogràfic.
 - Una cançó (que us ve al cap mirant l'espai).
 - Una pel·lícula (que us ve al cap mirant l'espai).

2.4.4. Crear una minidramatúrgia

- a) A partir d'aquesta imatge, imagineu una situació, que succeeix en un lloc concret i en un moment concret i, en grups de quatre, escriviu un diàleg entre les diferents persones de la imatge.

El que descriu el que passa a escena se'n diu "acotació" i porta el fil de la narració. Per exemple³:

S'aixeca el teló i a l'escenari hi ha una classe amb la pissarra, la taula del mestre, les taules i cadires dels ALUMNES, etc. A la pissarra hi ha escrit: ESO-3rB o ESO-4tB depenent de si l'obra la fan els de Tercer o els de Quart.

Sona el timbre que indica l'inici de la classe i els ALUMNES hi van entrant tot xerrant, fent broma, i hi ha força brogit. Alguns s'asseuen, altres estan drets, altres guixen la pissarra i llavors entra la mestra. Els ALUMNES segueixen fent gresca com si no hi hagués entrat ningú. La PROFESSORA pica de mans.

Les acotacions s'indiquen en cursiva, que és aquesta lletra inclinada, i a vegades entre parèntesis.

³ Extret de «Qui mana» de Dolors Borau, a *Teatre de secundària*, Off Cartell, 24, Barcelona, Rema12, 2016.

(S'aixeca el teló i a l'escenari hi ha una classe amb la pissarra, la taula del mestre, les taules i cadires dels ALUMNES, etc. A la pissarra hi ha escrit: ESO-3rB o ESO-4tB depenent de si l'obra la fan els de Tercer o els de Quart.

Sona el timbre que indica l'inici de la classe i els ALUMNES hi van entrant tot xerrant, fent broma, i hi ha força brogit. Alguns s'asseuen, altres estan drets, altres guixen la pissarra i llavors entra la mestra. Els ALUMNES segueixen fent gresca com si no hi hagués entrat ningú. La PROFESSORA pica de mans.)

En canvi, el diàleg entre els personatges, s'escriu amb el nom del personatge, dos punts i el que diu el personatge, tot sense cursiva. Per exemple (de la mateixa obra):

PROFESSORA: Va nois, noies! Ja sé que fa mandra fer la classe de la tarda però heu de seure.

PRIMER ALUMNE: Profa, que fa molt de pal!

TOTS: Sí, quin pal!

- b) El resultat és com veiem a continuació. Llegiu en veu alta entre tots aquest fragment d'escena (de la mateixa obra). Un de vosaltres ha de llegir les acotacions i la resta, la professora, l'alumne primer, l'alumne segon, l'alumne tercer, l'alumne quart i l'alumne cinquè i tots alhora quan hi diu "tots":

Acte primer (i únic)

S'aixeca el teló i a l'escenari hi ha una classe amb la pissarra, la taula del mestre, les taules i cadires dels ALUMNES, etc. A la pissarra hi ha escrit: ESO-3rB o ESO-4tB depenent de si l'obra la fan els de Tercer o els de Quart.

Sona el timbre que indica l'inici de la classe i els ALUMNES hi van entrant tot xerrant, fent broma, i hi ha força brogit. Alguns s'asseuen, altres estan drets, altres guixen la pissarra i llavors entra la mestra. Els ALUMNES segueixen fent gresca com si no hi hagués entrat ningú. La PROFESSORA pica de mans.

PROFESSORA: Vinga nois, noies!

La PROFESSORA torna a picar de mans perquè no li fan gens de cas.

PROFESSORA: Va nois, noies! Ja sé que fa mandra fer la classe de la tarda però heu de seure.

PRIMER ALUMNE: Profa, que fa molt de pal!

TOTS: Sí, quin pal!

Mentre van protestant, els ALUMNES es van asseient. Un dels ALUMNES s'asseu a part, a la darrera fila i sense cap company ni a la dreta ni a l'esquerra. Aquest ALUMNE no participarà de les rialles i de les bromes de la classe.

Tots riuen i la PROFESSORA també.

PROFESSORA: Tenim un horari i jo tinc una obligació: us haig de fer classe.

PRIMER ALUMNE: La deslliurem de la seva obligació, senyora! (*S'aixeca i tot rient li fa una reverència i tots riuen.*)

QUART ALUMNE: Ja pots marxar cap a casa i descansar...

CINQUÈ ALUMNE: Mai trobaràs uns alumnes tan generosos!

SEGON ALUMNE: Ningú ho sabrà si marxem...

PROFESSORA: Ho sabré jo i ho sabreu vosaltres.

TERCER ALUMNE: Però no ho direm a ningú!

Tota la classe riu.

c) Contesteu les següents preguntes:

1. On passa aquest fragment d'escena?
2. Quan passa?
3. Quins són els personatges?
4. Què hi passa?
5. Què diuen els personatges?
6. Us sembla que és realista? Podria passar a la vostra escola una cosa semblant?

- d) Ara, fixeu-vos en la imatge inicial i imagineu on passa, quan passa, què hi passa, què diuen els personatges i escriviu-ho. Després llegiu totes les escenes en veu alta, repartint els papers com hem fet amb el fragment d'abans. Ja veureu que divertit i quantes escenes diferents poden sortir a partir d'una imatge.

Orientacions didàctiques

Les activitats estan plantejades en un ordre pensat per afavorir l'acompanyament en la introducció cap a l'univers teatral, posant l'accent en el pas dual que hi ha en el teatre, és a dir, que es parteix d'un text dramàtic que es posa dempeus en un espai i un temps.

És interessant que en aquest primer bloc es promogui el treball amb tot el grup classe, "fer pinya" davant d'aquest nou llenguatge escènic que s'obre i en el qual estaran immersos a continuació. El teatre és, sobretot, treball en equip. Ens referim a llegir els fragments en veu alta amb tot el grup classe, comentar-ne les escenes escrites, també les visionades a internet.

Pel que fa a l'apartat c de l'activitat 2.3, cal fer que el professorat faci una indicació prèvia a la sessió de demanar que cadascú porti 1 objecte de casa. Per fer més fluïda la presentació dels diferents espais, pot ser útil la "dinàmica itinerant": cada grup ha muntat la seva proposta d'espai en un punt diferent de l'aula polivalent, i tot el grup classe fa un recorregut simultani però repartits pels diferents espais/escena per tal de visitar-los i comentar-los un per un a través de les preguntes que hi ha en el dossier de l'alumnat.

És important, cada vegada que es comenci l'activitat, fer algun dels exercicis d'escalfament. Serveixen per posar el cos i la veu a to i per predisposar a l'activitat, però sobretot per crear coralitat.

3. Tasca 1: creació de la dramatúrgia

- Ha arribat el moment de construir l'espectacle que després representarem. Primer de tot, cal decidir entre tot el grup classe el tema, que serà el mateix per les diferents escenes de cada grup.
- Dividiu la classe en grups de quatre. Cada grup crearà una escena. Les escenes seran independents, és a dir, les escenes no tindran res a veure les unes amb les altres, tot i que sí que compartiran un univers comú.
- Cadascun dels grups fa tantes improvisacions com li semblin necessàries, amb una durada màxima de 5 minuts. Un o dos membres del grup, segons el cas, es queden a fora a cada improvisació per poder tenir una visió externa i apuntar en una llibreta el que funciona i el que no funciona. Abans de començar cada improvisació, decidiu: on són els personatges, quins rols tenen els personatges, i quina és la situació segons el que demani cada exercici d'improvisació. Per exemple: un pare/una mare esperen el seu fill o la seva filla a la matinada al menjador de casa perquè està arribant més tard de l'hora pactada.
- Després de cada actuació, quan el company o els companys de fora vegin que els actors que representen **A**, **B** i/o **C**, si és el cas que hi ha tres personatges, es repeteixen massa o que no troben una sortida des de fa estona, han de dir: "Busqueu un final." I els actors han de trobar la manera d'acabar la improvisació. Mentrestant, els companys de fora hauran apuntat en una llibreta el que els ha semblat interessant i el que no, i ho comentareu tots junts per a la següent improvisació.

És fonamental que en totes i cadascuna de les improvisacions deixeu volar la imaginació, que no us talli, mentre improviseu, la sensació que el que feu és absurd, porteu les coses fins a l'extrem, dramatitzeu molt, ploreu molt, rigueu molt. Els vostres companys de fora ja us diran el que funciona i el que no, i en tot cas sempre sereu a temps de tornar enrere.

3.1. Improvisació 1

Personatge **A** vol una cosa de personatge **B**, que **B** no li vol donar. Com més important sigui la cosa que vol **A**, més difícil serà per a **B** negar-s'hi i més dramàtica serà la situació. **A** porta la iniciativa i pot proposar qualsevol cosa, que **B** ha d'acceptar (per exemple, si deixa entendre que són germans o que són parella o que són mare i filla, etc.) i anar canviant les seves reaccions segons el que **A** proposa.

Per exemple: **A** és un nen o nena de catorze anys que vol que la seva mare li compri un mòbil, ja que és l'única de la classe que no en té. Abans de començar la improvisació l'actor que farà **A** i els dos que es queden per observar des de fora estableixen aquesta situació: **A** és el fill o filla que vol el mòbil i **B** és la mare d'**A** que pensa que el mòbil és nociu per als adolescents i que en tot cas ha de ser un regal d'aniversari o de bones notes. L'actor que farà **B** no sap de què anirà la situació i ho descobrirà durant la improvisació, acceptant la informació que li proporciona l'actor d'**A**.

Pot haver-hi situacions molt més dramàtiques:

- **A** és un nen o nena que està enamorada del germà de **B**, la seva millor amiga/el seu millor amic, i vol que aquest/a l'ajudi a sortir amb ell/a.
- **A** és un nen o nena que es va posar en una situació compromesa i necessita diners si no vol rebre una pallissa i els demana a **B**.
- **A** és un nen o nena que fa bullying a **B** i per demostrar el seu poder sobre **B** li exigeix una cosa impossible.

Orientacions didàctiques per a la improvisació 1

Primer de tot cal decidir el tema de la peça abans de posar-se a fer les improvisacions. Proponem les maneres següents:

- Fer una pluja d'idees conjunta a la pissarra.
- En funció de la data de la representació: si és per Nadal/hivern, festa de la primavera, festa de final de curs, etc.
- Hi ha personatge de l'any? Tema que sigui de treball a l'escola?
- Repescar temàtiques que hagin sortit a tutoria.

3.2. Improvisació 2

Per a la segona improvisació ja teniu una situació plantejada. No cal que els personatges siguin interpretats pels mateixos actors. Feu rotacions: un que estava fora que faci **A**, el que feia **A** que faci **B**, el que feia **B** que es quedi a fora, per exemple.

Discutiu entre tots quatre els paràmetres de la següent improvisació. Ara pot agafar la iniciativa **B**.

L'actor que faci **B** introduirà ara, a partir de la situació anterior, elements de la biografia del seu personatge, cosa que obligarà l'actor **A** a acceptar-los i assumir-los. Per exemple, seguint amb la primera història que hem proposat, **B** pot decidir que és mare soltera o que ella no és la mare de veritat d'**A** però **A** no ho sap. Hi ha mil possibilitats.

També decidirà en quin lloc i hora succeeix l'acció: a l'hora de sopar, al matí just a l'hora d'anar a l'escola, al cotxe tornant de vacances...

El lloc i l'hora marcaran el desenvolupament de l'acció, i també quin és l'espai exterior a l'acció, que també ha d'existir i hi han de passar coses. Per exemple, si **A** i **B** són al menjador, pot ser que hi hagi un altre personatge a la cuina, o al vàter, o al dormitori (el pare, el germà gran, la germana petita, l'àvia que ha vingut de visita,

el xicot...), i aquest personatge pot ser que faci coses que el públic no veu però que afecten la història.

Aprofitarem per introduir un tercer personatge **C**, que farà un dels dos actors que abans s'havien quedat a fora. Aquest actor ha de posicionar el seu personatge respecte al conflicte que s'ha plantejat. Per exemple, si **C** és el pare que entra de la cuina pot ser que estigui a favor de comprar un mòbil a **A**. O potser **C** és el xicot d'**A** que vol que aquesta tingui un mòbil per poder-la controlar.

Com abans, la companya o el company de fora haurà apuntat en una llibreta el que li ha semblat interessant i el que no, i ho comentareu tots junts per a la improvisació següent.

3.3. Improvisació 3

Per a la tercera improvisació, desenvolueu l'acció a partir dels paràmetres que heu treballat a la 2. De nou, no cal que els actors siguin els mateixos. Feu rotacions.

Ja sabeu quina biografia té cada personatge, on i en quin moment té lloc l'acció. Ara us fixareu en l'estat emocional de cada personatge. La biografia que heu inventat per a cada personatge el situa en un moment emocional que heu de trobar i fixar, en el qual influeixen la urgència que tenen els personatges per aconseguir el seu objectiu i les estratègies que decideixi l'actor per a cada personatge per arribar a l'objectiu.

Per exemple. **A**, per algun motiu que ja s'ha inventat, necessita aconseguir el mòbil ara i aquí. **B**, per algun motiu que ja s'ha inventat, no té mitjans per comprar un mòbil encara que volgués. **C**, per algun motiu que ja s'ha inventat, necessita que **A** tingui un mòbil ara i aquí. Les estratègies poden ser: la persuasió, l'amenaça, el xantatge emocional, la mentida, la tendresa, l'emboliga que fa fort, tenir molta facilitat de paraula, etc.

3.4. Improvisació 4

Ara ja tenim situats els personatges en l'espai, el temps i l'estat emocional. Aquesta improvisació servirà per afegir complexitat a l'acció. Recordeu que no cal que els actors siguin els mateixos. Feu rotacions.

En aquesta improvisació afegireu una activitat a cada personatge que estava fent quan ha començat l'acció i que continuarà fent més o menys durant l'acció.

Seguint amb el nostre exemple. **A** mirava la tele, **B** llegia el diari, **C** cuinava o estudiava. A més a més, posareu l'accent durant la improvisació en la jerarquia dels personatges i les conseqüències que té: si **A** és la filla de **B**, **B** té poder sobre **A**, contra el qual pot ser que aquesta es rebel·li. Si **C** és el pare d'**A** i el marit de **B**, pot ser que, segons l'esquema de la família, tingui poder sobre **A** i **B**, o, al contrari, que tingui poder sobre **A** però se sotmeti a **B**.

3.5. Improvisació 5

Aquesta improvisació us ha de servir per consolidar tot el que heu treballat. Recordeu que no cal que els actors siguin els mateixos. Feu rotacions.

Haureu de fer un cop més la improvisació amb tot el material que ja heu generat i esforçar-vos a posar la consciència en el fet que esteu soles. Heu de treballar com si no us veiés ningú, ni la companya de fora ni més endavant els altres companys. Oi que a casa, quan esteu soles o amb el germà o la mare feu coses que no feu mai davant dels altres? Doncs els vostres personatges també ho han de fer.

Seguint amb el nostre exemple. Pot ser que **A** es tiri un rot o un pet (i que **B** la renyi o no), pot ser que **B** vagi despenjada com una bruixa o que **C** vagi en calçotets.

Com en els anteriors cassos, quan la companya o el company de fora vegi que els actors que representen **A**, **B** i **C** es repeteixen massa o que no troben una sortida

des de fa estona, ha de dir: “Busqueu un final.” I els actors han de trobar la manera d’acabar la improvisació.

Aquest membre del grup haurà apuntat en una llibreta el que els ha semblat interessant i el que no, i ho comentareu tots junts per a la següent improvisació.

- Cada grup de quatre posa l’escena per escrit tenint en compte els aspectes tècnics que dèiem a l’activitat 2.4.4 sobre com indicar les acotacions, els personatges i el diàleg dels personatges.
- Presenteu l’escena davant la resta de grups. Feu una lectura dramatitzada tal com hem fet a l’activitat 2.4.2 i a l’activitat 2.4.4 (apartat d): llegiu l’escena amb el paper a la mà, tot posant intenció als diàlegs i dibuixant les situacions en l’espai, és a dir, podeu fer desplaçaments i gestos seguint les acotacions.
- El grup que està a l’escenari fent la lectura dramatitzada de la seva escena fa les següents preguntes al públic (els altres grups) i es debaten en veu alta:
 - a) Què passa a l’escena? Breu sinopsi.
 - b) Com descriuríeu els personatges?
 - c) Per què els personatges actuen com actuen? Què senten?
 - d) Com us heu sentit presenciant l’escena? Quines sensacions físiques us ha generat?
 - e) A nivell de discurs (d’idees), què expressa l’escena? Hi ha alguna cosa que canviaríeu? Les accions que fan els personatges, algunes rèpliques, l’ordre d’alguns elements...
- Cada grup refà l’escena segons el que s’ha posat en comú durant aquests retorns.

Algunes consideracions tècniques...

- Cal delimitar la durada de la improvisació: 5 minuts com a màxim.
- Hi ha actors i actrius que utilitzen el mòbil durant el procés de creació. És a dir, graven la improvisació per tal de fer-ne el visionat posteriorment i decidir què ha funcionat i què no. Gravar només el so amb una tauleta digital de l’escola podria ser una bona manera de captar l’atenció de l’alumnat al mateix temps que és una eina útil per després fer la transcripció de l’escena.

Orientacions didàctiques generals per a les improvisacions

- L'actor o actriu sempre ha de tenir molt clar el seu objectiu.
- L'actor s'ha de concentrar en l'altre actor, no en el públic.
- S'han d'acceptar les propostes de l'altre company. És a dir, no es pot negar el que passi a escena, "juguem al sí". Recordem com funciona la dinàmica que consta al dossier de l'alumnat: "L'actor que farà B no sap de què anirà la situació, ho descobrirà durant la improvisació i acceptarà la informació que li proporciona l'actor d'A."
- L'actor ha de conservar el seu objectiu fins que acabi l'exercici.

Proposem que es destinin dues sessions a fer improvisacions. En una primera sessió es treballa amb cada grup de 4 persones, successivament, davant la resta del grup classe per tal de donar les pautes del treball a fer. Així doncs, l'alumnat veu com treballa cada grup de companys. El professorat, quan surt un primer grup a treballar, els suggereix que decideixin on són els personatges, quins rols tenen, i quina és la situació segons el que demani cada exercici d'improvisació. Després fan la improvisació. Quan han acabat, s'obre el torn perquè tot el grup classe comentï quins aspectes de la improvisació han funcionat i quins no.

- Indicadors que mostren quan funciona una improvisació:
 - S'escolten els actors i les actrius.
 - Hi ha una evolució a l'escena.
 - Els personatges es modifiquen, els passen coses.
 - Podem distingir que hi ha acció-reacció constantment.
- Pautes per donar des de fora mentre els alumnes improvisen:
 - Dir "esquena" quan l'alumne estigui donant l'esquena a públic.
 - Dir "busca una altra manera d'aconseguir el que vols".
 - Establir el codi de picar de mans perquè els actors es congelin i aleshores que el professorat entri a escena i vagi amb cadascun dels actors i demani com se sent el personatge per dins sense desconnectar de l'escena. Quan torni a picar de mans, deixar que continuï l'escena incorporant tota aquesta presa de consciència de com està la situació teatral.

En una segona sessió d'improvisacions, es pot continuar amb aquest mètode de treball, o deixar que cada grup faci una improvisació de manera autònoma.

4. Bloc 2: Fem l'obra de teatre

4.1. Presentació de la tasca

Aquesta tasca consisteix en el procés de creació d'un muntatge teatral un cop ja n'hem escrit la dramaturgia.

Primer ens ocuparem de la interpretació i de la direcció d'actors i actrius i, posteriorment, d'aspectes com l'escenografia i el vestuari.

4.2. Objectius de la tasca

- El pas del text a l'escenari: com traduir una dramaturgia en un espectacle.
- Adquirir eines interpretatives davant d'un text teatral.
- Conèixer els diferents oficis que intervenen en una obra teatral.

4.3. Observació i reflexió

Després de representar l'obra de teatre on tota la classe hi participareu, fareu una autoavaluació que trobareu a 7.7, i després una posada en comú general on compartireu alguns d'aquests "dits"/valoracions.

Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que la conegueu d'entrada per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per encarar la tasca de la representació teatral.

Malgrat tot, encara que sigui un tòpic, allò més important és gaudir dalt de l'escenari. Perquè si t'ho passes bé, el públic s'ho passa bé. Tot el que passa en un escenari, es transmet, encara que no vulguem.

En resum, aquest projecte implica un procés de diversos dies, en què cada sessió va sumant. Tingueu en compte que el resultat final no serà res més que una mostra del que heu anat conreant mica en mica. Per tant, el procés és més valuós que el resultat: cuideu el procés de creació, apreneu, arrisqueu, sigueu sincers, impliqueu-vos, que no us vencin ni la por ni la vergonya. És una oportunitat per expressar-vos conjuntament, per transformar tot allò que és dins vostre (des del neguit fins a l'alegria) i compartir-ho a fora tot jugant.

Després de fer l'obra de teatre davant del públic, individualment feu l'autoavaluació de la mà:

<p>Dit polze</p> 	<p>Escriu un aspecte que dius "està bé, ok":</p>
<p>Dit índex</p> 	<p>Escriu un aspecte que assenyaless, que vols destacar:</p>
<p>Dit del mig</p> 	<p>Escriu un aspecte que tires per la borda:</p>
<p>Dit anular</p> 	<p>Escriu un aspecte on et compromets a continuar:</p>
<p>Dit petit</p> 	<p>Escriu un petit detall que t'emportes:</p>
<p>Si féssim una segona obra de teatre, quines eines m'emporto?</p>	
<p>Si féssim una segona obra de teatre, a què voldria dedicar més atenció per millorar?</p>	

- Tingueu en compte aspectes com: l'expressió del cos, l'escolta en escena, l'articulació de les paraules, la respiració, l'entonació de les rèpliques, l'expressió de la veu, la capacitat d'improvisació, l'escriptura teatral, l'escenografia, el vestuari, la presència del públic, etc.

5. Aprofundim en la interpretació i direcció de les escenes

Primer de tot, cal tenir en compte que cada obra teatral és un món. Com que l'obra ha sorgit de vosaltres, es tracta d'un material sensible que vosaltres coneixeu molt bé i per al qual heu de descobrir quina forma ha de prendre dalt de l'escenari perquè sigui el més pròxima possible a com us l'heu imaginat, i fidel a l'esperit d'on va sorgir.

Cada grup treballarà la seva escena. Us proposem un seguit d'activitats perquè aprofundiu en la interpretació i direcció de cada escena. És important que abans de començar aquest treball decidiu el repartiment de rols: qui actua (qui és cada personatge) i qui dirigeix des de fora.

5.1. Anàlisi de text

El teatre és acció. Cada personatge té un objectiu, i l'acció són les diferents estratègies per aconseguir aquest objectiu. Cada rèplica es pot analitzar esbrinant quina intenció hi ha al darrere de les paraules, què dic/faig per provocar en l'altre una reacció, sense oblidar què vull aconseguir (l'objectiu de l'escena). L'acció es pot fer amb la paraula, però també amb el gest.

Per exemple:

Personatge A: No et crec.

(Personatge B treu de la butxaca un sobre amb diners.)

El personatge **B**, amb aquest gest, vol que el personatge **A** el cregui. Ensenya el sobre amb diners amb la intenció que sigui considerat innocent.

Individualment, ompliu aquesta graella amb les vostres rèpliques i analitzeu-les per tenir-ho en compte després quan actueu. La persona que s'encarrega de la direcció ha d'agafar les deu rèpliques que consideri clau de tota l'escena i escriure l'objectiu de cadascun dels personatges.

5.2. Parlem en grammelot

5.2.1. El grammelot

El grammelot és un idioma inventat en què la persona es comunica a partir de paraules sense sentit, la gesticulació corporal i l'entonació de la veu.

Individualment, feu l'escena parlant grammelot. Perquè us sigui més fàcil inventar-vos les paraules, trieu un idioma i parleu amb tota naturalitat, com si el coneguéssiu. La qüestió és fer l'escena amb unes paraules diferents de les que dieu com a personatge, però tot mantenint la mateixa intenció (recupereu l'activitat d'anàlisi del vostre text).

5.2.2. Classe magistral de Dario Fo

Aquí teniu una classe magistral de l'actor italià Dario Fo, que va utilitzar la tècnica del grammelot en molts dels seus espectacles. En aquest cas, Fo parla grammelot a partir de diferents emocions:

[Dario Fo Impara l'arte Corso di teatro, Grammelot Alcatraz, 1986](#)

- Minut 0:29 -> riure
- Minut 0:47 -> ràbia
- Minut 1:06 -> tristesa
- Minut 1:41 -> alegria

Observeu Dario Fo en acció i per cada una de les descripcions d'interpretació que trobareu a continuació, indiqueu a quina emoció correspon de les quatre anteriors:

1.	Timbre de veu greu	
2.	Volum baix de la veu	
3.	Braços en moviment constant i oberts, i el tors també, com si fes salts	
4.	Sons guturals	
5.	Timbre de veu agut i amb riures intercalats	

6.	Acció d'increpar	
7.	Velocitat de la parla molt ràpida, combinada amb gesticulació sobtada i brusca.	
8.	Veu cap endins	
9.	Velocitat de la parla va augmentat fins que les paraules arriben a tallar-se pel riure	
10.	Mirada oberta cap enfora, meravellada	

5.2.3. Combinació d'emocions

Per parelles, proveu de dir les vostres rèpliques en grammelot combinant aquestes emocions. La parella ha d'endevinar de quina emoció es tracta cada vegada. Les persones que s'ocupen de la direcció també fan l'exercici triant les rèpliques del personatge que vulguin explorar, i aquestes mateixes serviran per fer els exercicis següents (excepte a l'activitat 5, en què els directors o les directores de cada grup tornaran a estar fora de l'escena observant què funciona i què no).

5.3. Caminem el text

Camineu per tota la classe, cadascú amb el seu text a la mà. Seguiu les següents indicacions:

- Quan hi hagi un punt en el text, pareu (deixeu de caminar) i feu una pausa. Per dir la següent frase canvieu de direcció.
- Quan hi hagi una coma, canvieu lleugerament de direcció i seguiu caminant fins que arribeu al punt.
- Quan hi hagi una pregunta, camineu de puntetes. Quan acabeu la pregunta, baixeu la planta dels peus a terra, feu una pausa i per dir la frase següent canvieu de direcció.

- Quan hi hagi una exclamació, camineu de pressa. Quan arribeu a l'última paraula de l'exclamació, feu una pausa i per dir la frase següent canvieu de direcció.
- Quan hi hagi punts suspensius, digueu les tres últimes paraules caminant de puntetes. Després baixeu (la planta dels peus al terra), feu una pausa i per dir la següent frase canvieu de direcció.

5.4. Dibuixem cada paraula

5.4.1. Individualment

Trobeu el vostre racó. Dibuixeu amb el cos cada paraula del vostre text mentre el dieu. Procureu utilitzar tot el cos, que no sigui dibuixat amb les mans. És a dir, si surt la paraula "caixa" al vostre text, ajupiu-vos i amb braços i cames sigueu aquesta caixa, amb dimensions tan quadrades com us permetin les extremitats. Després, digueu la vostra rèplica en veu alta, dempeus, tenint en el cos aquella sensació de com us heu mogut abans.

5.4.2. En grup

Poseu-vos amb els companys d'escena. Escriviu en un full de paper totes les paraules importants que surten en el text de l'escena. Exemples: "cosí", "paraigua", "boca". Després, intenteu dibuixar cadascuna de les paraules amb els cossos de tothom. A cada paraula, una persona del grup es queda a fora per dirigir i indicar si el conjunt de cossos ha representat amb claredat la paraula o no.

Les figures en conjunt es poden construir de dues maneres:

- a) Com si el terra fos un full en blanc i per tant el punt de vista de qui mira és des de dalt, mirant a terra:

- b) Les figures en conjunt es poden construir dempeus i el punt de vista de qui mira és l'habitual, en horitzontal:

5.5. Variacions de l'escena

5.5.1. Volums de veu

Feu l'escena jugant amb tres volums de veu diferents (xiuxiueig, quotidià, cridant). El teatre és acció-reacció. Què vol dir això? Entrar en diàleg amb el company d'escena. Si us parla xiuxiuejant, contestareu probablement xiuxiuejant, però també pot ser que us surti l'impuls de contestar cridant amb la intenció de deixar clar que "ja n'hi ha prou, no hi estic d'acord i m'imposo", per exemple. Proveu-ho i deixeu-vos anar lliurement, seguint el que us surti per impuls. El teatre desperta la nostra part més intuïtiva. Els directors i les directores de cada grup preneu nota d'observacions que per exemple podrien funcionar en el muntatge final de l'escena.

5.5.2. Velocitats

Feu l'escena atenent a les indicacions de velocitat que la persona de direcció del vostre grup us marcarà. Cal establir un codi entre les persones que actueu i la persona que dirigeix. Exemples de codi:

- Una picada de mans = càmera lenta (tant els moviments com el text; o podeu decidir que només siguin els moviments).
- Dues picades de mans = càmera ràpida (el mateix que dèiem anteriorment).

- Petar de dits = tornar a la velocitat quotidiana de l'escena.

5.5.3. Gèneres

En una bossa hi haurà unes targetes amb diferents gèneres o estils interpretatius. Per grups, agafeu una targeta i feu l'escena segons aquest gènere/estil. Els directores i les directores de cada grup preneu nota d'observacions que per exemple podrien funcionar en el muntatge final de l'escena.

Exemples de noms que podeu trobar a les targetes:

MUSICAL – TRAGÈDIA – WESTERN – TELENOVEL·LA – DIBUIXOS ANIMATS

6. Exercicis transversals d'escalfament

Tots aquest exercicis es poden fer a cada sessió.

- **Avui em sento com:** en rotllana, cadascú explica com se sent avui fent una comparació. La frase comença amb: “Avui em sento com...” (i descrivim com ens sentim amb una imatge). Per exemple: “Avui em sento com la pols que sura per l’aire, com aquella pols que només es veu a contrallum”. És recomanable fer aquesta dinàmica tant al principi com al final de la sessió per veure què ha canviat.
- **El ninot:** ens agrupem de 3 en 3. Una persona s’estira, una altra s’ocupa de moure els braços de la persona estirada i una altra s’ocupa de les cames de la persona estirada. Sona una música. La persona que està estirada no ha de fer res: només respirar i deixar que les altres el moguin lliurement en totes direccions tot escoltant la música. Començarem l’exercici fent un petit massatge per tot el cos de la persona estirada: cap (com si li rentéssim; també el podem aixecar del terra i moure’l suaument en diferents direccions), cara (com si els nostres dits fossin gotes de pluja), espatlles (com si toquéssim fang), i seguim per braços, cames, i li fem un lleuger vaivé des dels malucs. Després passem a la mobilització de cames i braços, sempre tenint cura de les possibilitats de les articulacions de la persona manipulada. Quan acabem, es col·loca una altra persona a terra.
- **Massatges per parelles:** una persona s’estira a terra panxa enlaire i tanca els ulls. L’altra persona li fa un massatge al cap (de fet, va bé la imatge d’imaginar rentar el cap). Després, per la cara, com si toquéssim el piano. Després continuem per les espatlles, i els braços, com si el cos de l’altre fos fang i l’anem amassant. Acabem amb les cames. Deixem uns segons de pausa al company que ha rebut el massatge perquè acabi de sentir-ne la sensació i intercanviem els papers.
- **Estiraments del cos en cercle:** tot el grup està en cercle. El professor o la professora va indicant la part del cos a moure i tothom l’estira alhora. Es tracta d’estirar cada part ocupant el major espai possible. Parts del cos a estirar: coll, espatlles, braços, cames, malucs, esquena avall.
- **Sacseig:** tot el grup està en cercle i fa l’exercici alhora. El professor o la professora va indicant la part del cos a sacsejar individualment deixant que la veu surti lliurement (sons, no paraules): cap, espatlles, braç dret, braç esquerre, malucs, cama dreta, cama esquerra, tot el cos alhora.

- **Respirem:** Inspireu i aixequiu els braços, després expireu i abaixeu els braços. Repetiu-ho 5 vegades.
- **Badallem:** intenteu badallar. Badallem traient so, el que surti lliurement. El badall ens desperta tot l'espai interior de la boca.
- **Fem erres (fortes, no les febles, les de “carrer”):** a continuació, per despertar la llengua, feu erres. Pareu-hi intenció: adreceu-vos a algú i expliqueu-li alguna cosa fent les erres.
- **El mirall:** us poseu en parelles un davant de l'altre. Un és el mirall i l'altre és qui s'hi emmiralla. Qui s'emmiralla és qui fa els moviments, que han de ser lents. Qui fa de mirall segueix els moviments tan alhora com pugui. Intercanvieu els rols.
- **Amb el cor a la mà, dic:** Des d'aquest mateix lloc i amb la mateixa parella, us asseieu a terra, col·loqueu la vostra mà damunt del cor de l'altre, us mireu als ulls i li dieu rèpliques del vostre text.
- **Tinc una cosa molt important a dir:** per començar a habitar-nos a parlar davant de tothom, és molt convenient aquesta dinàmica, que també ens permet explorar les nostres rèpliques. Tot el grup classe fa de públic. Decidiu un lloc des d'on se surt a parlar davant de la resta (el que seria l'escenari). L'escenari mai pot estar buit. Quan algú acaba de dir una frase, o el fragment que vulgui del seu text, de seguida surt un altre company a l'escenari. Cada ronda és diferent. Aquí teniu alguns exemples de rondes diferents: secret / demanar perdó / una bona notícia / una sorpresa / una mala notícia / com un polític / corresponsal / un nen petit / una ordre, etc.

I ara us preguntareu... Per què es diu “tinc una cosa molt important a dir”? Doncs perquè quan pugem a l'escenari a cada ronda, heu d'anar amb aquesta intenció, amb aquestes ganes de dir a tothom aquesta cosa tan important. Un cop sou a l'escenari, va bé dir-se per dins, sense pronunciar-la en veu alta, la frase “tinc una cosa molt important a dir” i, a continuació, dir el text.

7. Tasca 2: representació teatral

Heu fet improvisacions. D'aquí n'heu escrit el text teatral. Us heu repartit els rols. Heu jugat amb el text, i d'aquesta manera gairebé també l'heu après, des de diferents punts de vista. Ara cal dur a terme el muntatge teatral per fer la representació davant del públic en una data concreta.

A l'hora de treballar, heu d'estar tots atents als indicadors següents, que us ajudaran després a reflexionar sobre la vostra tasca:

1. l'expressió del cos
2. l'escolta en escena
3. l'articulació de les paraules
4. la respiració
5. l'entonació de les rèpliques
6. l'expressió de la veu
7. la capacitat d'improvisació
8. l'escriptura teatral
9. l'escenografia
10. el vestuari
11. la presència del públic

7.1. Fixar l'escena

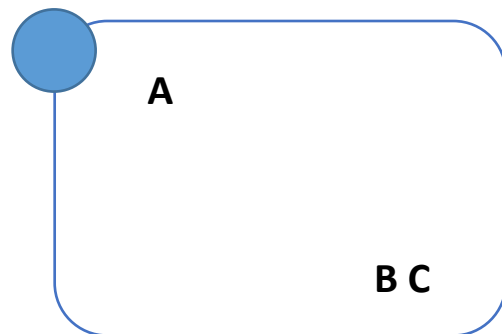
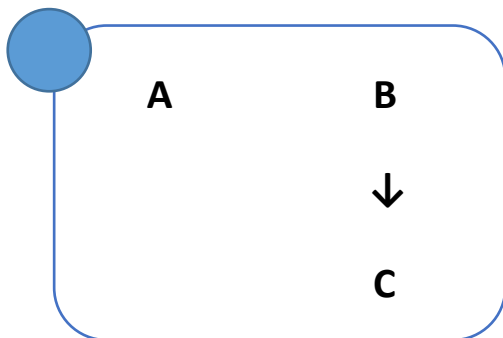
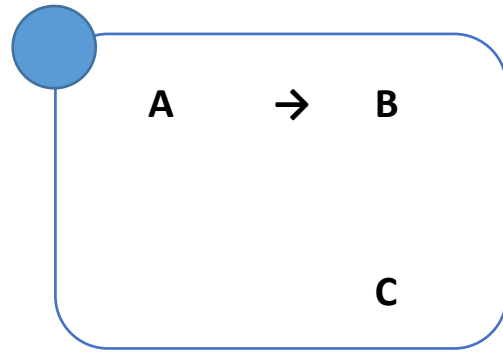
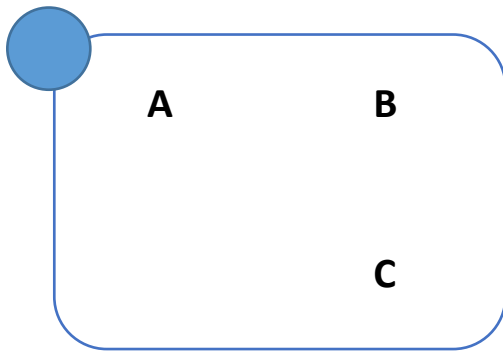
Després de tota aquesta exploració feta amb el text, cal fixar l'escena. És a dir, fer una partitura on es prenguin decisions sobre:

- *Com dic el text:* tenir clar per què dic cada frase, a qui la dic, com em sento quan la dic.
- *El personatge:* com és de caràcter, com camina, com parla, com es mou.
- *Els moviments dins l'escena:* quan entro i marxo d'escena, cap a on em desplaço (per exemple: després de dir X frase, vaig fins aquella cadira i m'hi assec), què faig (agafar un objecte, abraçar algú, etc.).

En una llibreta, feu anotacions de tota aquesta partitura per tenir clara l'escena.

El director ha d'apuntar amb fletxes tots i cada un dels moviments que fa l'actor a escena. Així sempre sabrà on es troba a l'espai i no haurà de prendre decisions arbitràries en el moment de l'assaig.

Per exemple:

7.2. Decidir l'escenografia

L'escenografia serveix per donar informació del lloc on passa l'acció. Cada grup decideix com fer l'escenografia de l'escena. És convenient que sigui simple, que no s'ompli gaire l'escenari perquè la mirada de l'espectador recaigui en l'acció dels actors i les actrius.

Recordeu que el vostre escenari és l'aula i el que contingui l'aula/sala polivalent. El primer que heu de decidir, com hem vist a l'activitat 3 del bloc 1, és la disposició del públic i la generació d'un espai concret. Això ho haureu de pactar amb la resta de grups, ja que l'espectacle el feu conjuntament i el públic no es mourà després de cada càpsula escènica.

Podeu utilitzar mobiliari de l'escola, teles per donar color i personalitat al mobiliari, i objectes (el que s'anomena "attrezzo") que siguin propis de l'escena i us donin joc a l'hora d'interpretar.

Per triar l'escenografia, feu una llista de tot allò que cal per dur a terme les accions. Penseu en elements que siguin fàcils de moure, i representatius (com menys, millor) per fer els canvis d'escena àgilment.

És molt important que no oblideu la il·luminació. Millor si no feu servir només la llum habitual de l'aula i si hi introduïu algun canvi de llum, encara que sigui encenent i apagant fluorescents o obrint i tancant persianes. La persona que dirigeix o algun company dels altres grups es pot ocupar dels canvis d'espai i de llum. En això també us haureu de coordinar.

7.3. Decidir el vestuari

Cal decidir com van vestits els vostres personatges. Per fer-ho, va bé dibuixar un figurí i vestir-lo com us l'imagineu.

Mireu si a l'escola o a casa si hi ha disfresses o vestuari de teatre. Feu una crida entre tota la classe i ajudeu-vos entre vosaltres.

7.4. Assajar

És important assajar amb el vestuari, l'escenografia a l'espai, les llums, i el text i la partitura ben apresos. O sigui, com més s'assembli l'assaig al que serà el dia de la representació, millor. L'actor necessita transitar per l'espai amb naturalitat i si fa servir un attrezzo concret que defineix el personatge (un paraigües, per exemple) cal que se'l faci "seu", de tal manera que el públic quan el vegi se'l "cregui". Pel que fa al vestuari (la roba, el calçat), ajuda a l'actor a ser aquell personatge i no un altre. Tot detall, en teatre, suma.

De la mateixa manera és important que en cada assaig el director/a del grup prengui notes del que vagi veient.

Per exemple:

- aquest moviment funcionaria millor si es fes més ràpid,
- que l'actor provi de fer una pausa abans de dir una rèplica concreta perquè així queda més clar que el personatge dubta,
- aquesta part del text no s'entén perquè l'actor dona l'esquena,
- provem de posar una música just en aquest moment de l'escena, d'assajar-la de nou de dalt a baix, etc.

Abans de tornar a fer una "passada" de l'escena, és a dir, d'assajar-la de nou de dalt a baix, el director posarà en comú aquestes observacions a l'equip (és el que

s'anomena "passar notes"). Els intèrprets intentaran aplicar aquestes notes la propera vegada que representin l'escena.

7.5. Invitacions

Sense públic no hi ha teatre. Recordeu al principi del dossier quan parlàvem de l'origen de la paraula "teatre", que vol dir "lloc per contemplar"? No hi doneu més voltes: convideu altres grups classe a la vostra representació!

7.6. El dia de la representació teatral

Per escalfar i preparar-vos, feu alguns dels exercicis transversals de l'activitat 6. La veu, el cos i les ganes de jugar quedaran a lloc. I, abans de començar, hi ha una activitat que és molt adient per transformar els nervis i el sentit del ridícul:

Cercle d'habilitats absurdes: "Jo sóc el més millor": en rotllana, i un després de l'altre, us presenteu fent aquella cosa que només sabeu fer vosaltres. Per exemple:

"Sóc especialista en fer-me embolics parlant" (i en fa la demostració).

"Sóc la més millor del món sencer tocant la punta del nas amb la llengua" (i en fa la demostració).

"Sóc el millor fent crits de nervis" (i en fa la demostració).

7.7. Observació i reflexió

Després de representar l'obra de teatre davant del públic, individualment feu l'autoavaluació de la mà:

<p>Dit polze</p> 	<p>Escriu un aspecte que dius "està bé, ok":</p>
<p>Dit índex</p> 	<p>Escriu un aspecte que assenyaless, que vols destacar:</p>

<p>Dit del mig</p> 	<p>Escriu un aspecte que elimines, que tires per la borda:</p>
<p>Dir anular</p> 	<p>Escriu un aspecte que et compromets a continuar:</p>
<p>Dit petit</p> 	<p>Escriu un petit detall que t'emportes:</p>
<p>Si féssim una segona obra de teatre, quines eines m'emporto?</p>	
<p>Si féssim una segona obra de teatre, a què voldria dedicar més atenció per millorar?</p>	

- Tingueu en compte aspectes com: l'expressió del cos, l'escolta en escena, l'articulació de les paraules, la respiració, l'entonació de les rèpliques, l'expressió de la veu, la capacitat d'improvisació, l'escriptura teatral, l'escenografia, el vestuari, la presència del públic, etc.

